Osaaminen ja kasvu
Timo Laukkanen

30.10.2015

TYÖ- JA ELINKEINOJAOSTON KUULEMISTILAISUUS
keskiviikko 04.11.2015 klo 09:00 / HE 30/2015 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016
http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+30/2015
Teema: Luku 32.20 (Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka)
Erityisesti:

- Venäjän viennin tilanne ja tulevaisuusnäkymät
- Miten Venäjän viennissä on varauduttu pakotteiden jälkeiseen aikaan?

1 Suomen vienti Venäjälle ja sen tulevaisuudennäkymät

Suomen tavaravienti Venäjälle on enemmän kuin puolittunut v. 2008 tasosta. Kuluvan vuoden tammi-elokuussa laskua kirjattiin 32 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Suurinta pudotus on Venäjän tuontikielloista kärsivässä elintarvikeviennissä. Vaikka kokonaisvienti on laskenut rajusti, joitakin kemian ja teknologiateollisuuden tuotteita on viety jopa viime vuotta enemmän.

Venäläisten ostos- ja muu matkailu Suomeen on kehittynyt hyvin samansuuntaisesti. Transitoliikenteessä Venäjän tuonnin supistuminen ja investoinnit omaan satamakapasiteettiin ovat jo pitkään vähentäneet transitopalvelujen kysyntää.

Kaikki tämä on johtanut vähintään tuhansien työpaikkojen vähenemiseen vientiyrityksissä sekä vientiin, matkailuun ja transitoliikenteeseen liittyvissä tehtävissä.

Laskeva kehitys on viime aikoina hidastunut. Öljyn ja muiden Venäjän keskeisten vientituotteiden maailmanmarkkinahintojen vuoksi Venäjän talouden ennustetaan voivan kääntyä kasvuun vasta ensi vuoden loppupuoliskolla.

Suomen vientituotteiden kysyntään Venäjällä ei odoteta merkittävää muutosta lähiaikoina.

2 Miten Venäjän viennissä on varauduttu pakotteiden jälkeiseen aikaan?

Yritykset eivät ole lähes poikkeuksetta luopuneet Venäjän markkinoista, vaan varautuneet tulevaan sopeuttamalla voimakkaastikin toimintojaan vastaamaan kysyntää. Näin valmiudet pakotteiden jälkeiseen aikaan pysyvät mahdollisimman hyvinä.

Pahimmin Venäjän taantumasta ja talouspakotteista kärsineille pk-yrityksille tämä on ollut vaikeinta, koska niiden mahdollisuudet sopeutustoimiin ovat sangen rajalliset.

Vuoden 2016 talousarvioesitys mahdollistaa Venäjälle suuntautuvan viennin tukemisen markkinoinnin ja rahoituksen avulla, mikä on erittäin tärkeää etenkin pienille ja keskisuurille, mutta myös suurille yrityksille.

3 Kansainvälistymistuki yrityksille

Kansainvälistyvien vientiin Venäjälle panostavien yritysten näkökulmasta on tärkeää, että momentilta 32.20 myönnettävien, Työ- ja elinkeinoministeriön yleisavustusta nauttivien yhteisöjen palvelut ovat:

- yhdenmukaisesti kaikkien yritysten saatavilla ja hyödynnettävissä (poissulkevaa rajanvetoa valtionavustuksella tuotettavien palveluiden saatavuudessa yhteisön jäsenille ja ei-jäsenille ei saa syntyä).

- löydettävissä mm. Team Finland -palvelumallin kautta ja niiden yhteistyön ja työnjaon tulee olla selkeä osana Team Finland -palvelukokonaisuutta, ja että palvelut ovat saatavissa kaikkialla Suomessa mm. digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen.

3.1 Kansainvälistymistuki Venäjällä

Yrityksille on olennaista Venäjä-palveluiden työnjaon selkeys osana Team Finland -palvelukokonaisuutta.

SVKK:n vahvuus on Venäjän markkinoiden käytännön tuntemus, Finprolla sen globaalit hankkeet, missä Venäjä on markkina-alueena mukana, sekä invest in -toiminta ja matkailun edistäminen.

Yrityksille suunnattavien Venäjän Export -palveluiden keskittäminen SVKK:lle globaaleja hankkeita lukuun ottamatta voi avata mahdollisuuksia Team Finland -verkoston vahvistamiseen.

Päällekkäisyyksien purkamisella tulee voida myös lisätä palvelujen kustannustehokkuutta.

4 Rahoitustuki yrityksille Venäjällä

Venäjän talouden taantuma ja rahoitusta koskevat pakotteet ovat lisänneet suuresti viennin rahoitukseen liittyviä ongelmia, mikä koskee kaikkia viejiä ja erityisen voimakkaasti pk-yritysten vientiä.

Pk-rahoituksessa Finnveralle myönnettiin tänä vuonna oikeus rahoittaa myös pk-määritelmää suurempia yrityksiä, joiden liikevaihto on korkeintaan 300 MEUR. Tämä oikeus tulisi laajentaa koskemaan myös kan-

sainvälistymisrahoitusta eli että Finnvera voisi rahoittaa valtion luotto-tappiositoumuksen piirissä kansainvälistyviä keskisuuria suomalaisyrityksiä. Nyt Finnvera voi rahoittaa kotimaan hankkeita, muttei ulkomaille kohdistuvia investointeja, joihin lähes poikkeuksetta sisältyy vientiä Suomesta.

Finnveran kautta haettu TEM:in kansainvälistymistuki pk-yritysten Venäjä-hankkeisiin -määräraha on loppumassa ensi vuoden alkupuolella. On erittäin tärkeää, että määrärahalle saataisiin jatkoa myös tuleviksi vuosiksi. Vuosittain kyseisellä määrärahalla on rahoitettu keskimäärin 20 pk-yritysten Venäjän hankkeiden esiselvitystä ja varsinaista hankeselvitystä. Kuluvana vuonna myönteisiä rahoituspäätöksiä on tehty 14 ja vuoden loppuun mennessä päästäneen lähelle 20 hanketta.

Lisäksi Finnveran vientiluottojen, - takuiden ja muiden nykyisten rahoitusmuotojen täydennykseksi kaivataan etenkin venäläisten asiakkaiden maksuvalmiutta parantavia puiteluottoja suomalaisten tuotteiden ja palvelujen tuontiin.

LIITE:
EK:n lausunto valtioneuvoston asetuksesta yleisavustuksesta elinkeinopolitiikka, yritysten kansainvälistymistä sekä Suomeen suuntautuvaa ulkomaista matkailua, investointeja ja pääomasijoituksia edistäville yhteisöille